

BISKUPSKA KONFERENCIJA BOSNE I HERCEGOVINE

Nedjelja, 27. rujna 2020.

54. Svjetski dan sredstava društvenih komunikacija

*Da možeš pripovijedati svome sinu i
svome unuku (Izl 10,2)*

ŽIVOT POSTAJE PRIČA

Izdaje:

Vijeće za sredstva društvenog priopćivanja BK BiH

Uredili:

Tajništvo BK BiH

Tehnička priprema:

Katolička tiskovna agencija - www.ktabkbih.net

Tisak:

Top Dog d.o.o. Sarajevo

Predgovor

54. Svjetski dan sredstava društvenih komunikacija

„DA MOŽEŠ PRIPOVIJEDATI SVOME SINU
I SVOME UNUKU“ (Izl 10,2).
ŽIVOT POSTAJE PRIČA

Već 54. godinu zaredom rimski biskupi se, u povodu Svjetskoga dana društvene komunikacije, posebnom porukom obraćaju cijeloj Katoličkoj Crkvi, kao i svakom njezinu članu ponaosob, ali i cijelomu svijetu, posebice vlasnicima, urednicima i svim djelatnicima u tom važnom području života suvremenoga svijeta. Naravno, obraćaju također jednako i korisnicima njihovih poruka, ideja i informacija. I svake godine ta je poruka posvećena nekoj novoj temi, koja u prethodnom razdoblju nije bila sadržaj papinskih poruka. Tako je i ove godine učinio papa Franjo.

U skladu s odlukom Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine iz 2003. godine, Svjetski dan sredstava društvene komunikacije održava se u našim biskupijama svake godine u posljednju nedjelju mjeseca rujna. Tako će taj dan, koji se ove 2020. godine održava 54. put, u skladu s tom odlukom, u našim župama biti obilježen 27. rujna.

Već se kroz nekoliko godina ustalio običaj, da predsjednik Vijeća za medije BK BiH, u dogovoru s nadležnim biskupom i župnikom, na taj dan predvodi slavlje Svete Mise u jednoj od naših župnih zajednica. Svake godine u drugoj biskupiji i drugoj župi. Započelo je Svetom Misom u Mostaru 2014. godine, te nastavljeno u Sarajevu, Banja Luci, Tomislavgradu,

Žepču i Drvaru. I nastavljajući tu lijepu tradiciju, ove godine će to, ako Bog da, biti u Bijelom Polju, gdje ćemo zajedničku molitvu uputiti Gospodinu Bogu za izgradnju zdravoga zajedništva među ljudima.

Vođen riječima iz starozavjetne knjige Izlaska: „Da možeš pripovijedati svome sinu i svome unuku“ (Izl 10, 2), papa Franjo je ovogodišnju svoju poruku posvetio pripovijedanju kao jednom od osnovnih načina komunikacije među ljudima. Dapače, čovjek je biće koje pripovijeda, kaže papa. A priče, koje slušamo, ostavljaju trag drugih u nama dok priče, koje pripovijedamo, ostavljaju naš trag u drugima. Po njima nam se drugi priopćava i postaje bliži a mi drugima.

Čovjek ima potrebu pripovijedati o sebi, zaodjenuti svoj život u priču. I slušati o drugomu. Priopćavati se uzajamno. K tomu, kaže papa Franjo, čovjek ne tkaje samo odjeću nego i priče. A čovjekova sposobnost tkanja (latinski *texere*) upućuje i na *tekstil* i na *tekstove*. Tako svezvremenske priče imaju zajednički tkalački stan: njihova struktura predviđa junake, uključujući i one obične, svakodnevnne, koji se, slijedeći svoj san, hvataju u koštac s teškim situacijama i bore protiv zla, vođeni snagom koja im ulijeva hrabrost – snagom ljubavi. Čovjek je pripovjedač jer je biće u nastajanju pa je tako i njegova životna priča stalno u nastajanju.

Budući da su novinari najvažniji čimbenik u tom važnom području suvremenoga načina života i kulture, neka bude ponovljeno, da se izborom datuma objavljivanja papine poruke nastavlja praksa, da bude objavljena 24. siječnja, na blagdan svetoga Franje

Saleškoga, ženevskoga biskupa (†1622.), crkvenoga naučitelja (1877.) i zaštitnika novinara od 1923. godine. U skladu s osnovnom Papinom nakanom, u zagovor svetoga Franje Saleškoga, preporučujemo u Božji blagoslov živote i plemenita nastojanja svih djelatnika u sredstvima društvene komunikacije da, promičući dostojanstvo i prava ljudske osobe i opće dobro, dadnu svoj doprinos za izgradnju i učvršćenje stvarnoga zajedništva i sloge među ljudima.

Sarajevo, 14. kolovoza 2020.

*✠ Don Tomo Vukšić, sarajevski nadbiskup koadjutor
i apostolski upravitelj Vojnog ordinarijata
Predsjednik Vijeća za sredstva
društvene komunikacije BK BiH*

Poruka pape Franje za 54. Svjetski dan sredstava društvenih komunikacija (2020.)

„DA MOŽEŠ PRIPOVIJEDATI SVOME SINU
I SVOME UNUKU“ (Izl 10,2).
ŽIVOT POSTAJE PRIČA

Želio bih ovogodišnju *Poruku* posvetiti temi pripovijedanja, jer vjerujem da, ako se ne želimo izgubiti na svome putu, moramo udisati dah istine sadržane u dobrim pričama. Priče su to koje izgrađuju, a ne ruše; priče koje nam pomažu ponovno otkriti korijene i snagu koji su potrebni da zajedno krenemo naprijed. Usred konfuzije glasova i poruka kojima smo obasuti sa svih strana potrebna nam je ljudska priča koja nam govori o nama i ljepoti koja prebiva u nama; priča koja svijet i ono što se u njemu zbiva zna gledati s pogledom punim nježnosti; priča koja nam može reći da smo dio tkanja života; priča koja otkriva isprepletene niti kojima smo povezani jedni s drugima.

1. Istkati priče

Čovjek je biće koje pripovijeda. Još od malih nogu gladni smo priča jednako kao što osjećamo glad za hranom. Bilo da su u obliku bajki, romana, filmova, pjesama, vijesti... priče utječu na naš život čak i ako toga nismo svjesni. Često odlučujemo što je ispravno ili pogrešno na temelju ličnosti i priča koje smo upijali u sebe. Priče ostavljaju svoj trag na nama, oblikuju naša uvjerenja i naša ponašanja. One nam mogu pomoći da razumijemo i kažemo tko smo.

Čovjek nije samo jedino biće koje treba odjeću da bi pokrilo svoju golotinju (usp. *Post* 3, 21), nego je također jedini koji ima potrebu pripovijedati o sebi, “zaodjenuti se” u priče kako bi zaštitio svoj život. Mi ne tkamo samo odjeću, nego i priče: naime, čovjekova sposobnost “tkanja” (latinski *texere*) upućuje i na *tekstil* i na *tekstove*. Suvremenske priče imaju zajednički “tkalački stan”: njihova struktura predviđa “junake”, uključujući i one obične, svakodnevne, koji se, slijedeći svoj san, hvataju u koštac s teškim situacijama i bore protiv zla, vođeni snagom koja im ulijeva hrabrost – snagom ljubavi. Uranjajući u priče možemo pronaći razloge da se junački nosimo sa životnim izazovima.

Čovjek je pripovjedač zato što je biće u nastajanju, koje sebe otkriva i obogaćuje u tkanjima danâ svojega života. Ipak, od samog početka, naša je priča ugrožena: kroz povijest se migolji zlo.

2. Nisu sve priče dobre

„Onog dana kad budete s njega jeli... vi ćete biti kao bogovi“ (usp. *Post* 3, 4): zmijina napast unosi u tkanje povijesti čvrsti čvor koji treba razvezati. “Ako budeš posjedovao, postat ćeš ovo, postići ćeš ono...”, šapuću oni koji i dan-danas koriste tzv. *storytelling* u instrumentalne svrhe. Kolike nas priče omamljuju uvjeravajući nas da, ako želimo biti sretni, trebamo stalno imati, posjedovati i konzumirati. Gotovo ni ne opažamo koliko postajemo pohlepni za tračevima i klevetama, koliko nasilja i neistina konzumiramo.

Često s komunikacijskih razboja umjesto konstruktivnih priča koje služe jačanju društvenih veza

i kulturnog tkiva izlaze destruktivne i provokativne priče koje uništavaju i trgaju krhke niti suživota. Skupljajući neprovjerene informacije, ponavljajući banalne diskurse i tvrdnje koje su lažne ali uvjerljive, nasrćući na druge porukama mržnje ne pomažemo u tkanju ljudske povijesti, nego čovjeka lišavamo njegova dostojanstva.

No dok su priče koje se koriste u instrumentalne svrhe i moć kratkoga vijeka, dobra priča može nadići granice prostora i vremena. Stoljećima kasnije ostaje aktualna jer hrani život.

U doba u kojem je falsifikacija sve sofisticiranija i postiže zapanjujuće razmjere (*deepfake*), treba nam mudrost kako bismo mogli prigrliti i stvarati lijepe, istinite i dobre priče. Potrebna nam je hrabrost da odbacimo lažne i zle priče. Potrebni su nam strpljivost i moć raspoznavanja kako bismo ponovno otkrili priče koje nam pomažu da ne izgubimo nît vodilju usred mnogih današnjih razdora. Potrebne su nam priče koje će iznijeti na vidjelo istinu o nama samima, također u skrovitom junaštvu svakodnevnog života.

3. Priča nad pričama

Sveto pismo je *Priča nad pričama*. Koliko je samo događaja, naroda i pojedinaca u njemu prikazano! Ono nam pokazuje od samoga početka Boga koji je i Stvoritelj i istodobno Pripovjedač. On, naime, zbori svoju Riječ i sve nastaje (usp. *Post* 1). Svojom riječju Bog sve poziva na život, a kao vrhunac stvara muškarca i ženu kao svoje slobodne sugovornike koji zajedno s njim oblikuju povijest. U jednom od psalama stvor

govori Stvoritelju: »Jer ti si moje stvorio bubrege, *satkao* me u krilu majčinu. Hvala ti što sam stvoren tako *čudesno* [...] kosti moje ne bjehu ti sakrite dok nastajah u tajnosti, otkan u dubini zemlje« (139, 13-15). Nismo rođeni cjeloviti, već nas treba neprestano “tkati”, “prèsti”. Život nam je darovan kao poziv da nastavimo tkati onu “čudesnost” koju predstavljamo mi sami.

U tome smislu Biblija je velika povijest ljubavi između Boga i čovjeka. U njenom središtu je Isus: njegova povijest privodi punini Božju ljubav prema čovjeku i istodobno čovjekovu povijest ljubavi prema Bogu. Čovjek će tako biti pozvan, iz naraštaj u naraštaj, *prepričavati i čuvati sjećanje* na najznačajnije zgone iz te *priče nad pričama*, zgone koje mogu najbolje prenositi smisao i značenje onoga što se zbililo.

Naslov ovogodišnje *Poruke* preuzet je iz Knjige Izlaska, temeljnog biblijskog izvješća koje svjedoči o Božjem zahvatu u povijest svoga naroda. Kad mu Izraelova djeca uzdižu svoj vapaj, Bog sluša i sjeća se: „Bog... *sjetio* se svoga saveza s Abrahamom, Izakom i Jakovom. I pogleda Bog na Izraelce i zauze se za njih“ (*Izl 2, 24-25*). Plod Božjeg sjećanja je oslobađanje od tlačenja, oslobađanja koje se zbiva nizom znakova i čudesa. Gospodin tada otkriva Mojsiju značenje svih tih znakova: „*da možeš pripovijedati* svome sinu i svome unuku što sam učinio Egipćanima i kakva sam znamenja izvodio među njima, kako biste znali da sam ja Jahve“ (*Izl 10, 2*). Iskustvo Izlaska uči nas da se znanje o Gospodinu prenosi poglavito pripovijedanjem, iz naraštaja u naraštaj, o njegovoj trajnoj prisutnosti. Bog života nam se objavljuje kroz priče o životu.

Isus nije o Bogu govorio apstraktnim diskursima, nego prisposodobama, kratkim pričama preuzetim iz svakodnevnog života. Tu život postaje priča a zatim, za slušatelja, priča postaje život: ta priča ulazi u život onih koji je slušaju i mijenja ga.

Evandjelja su također priče, i to ne slučajno. Dok nas upoznaju s Isusom, ona su “performativna”¹ s obzirom na Isusa; suobličuju nas njemu. Evandjelje traži od čitatelja da bude dionikom iste vjere kako bi mogao dijeliti isti život. U Ivanovu Evandelju nam se kaže da Pripovjedač u pravom smislu riječi – Riječ – postaje priča: „Jedinorođenac – Bog – koji je u krilu Očevu, on ga *obznani*“ (Iv 1, 18). Upotrijebio sam izraz “obznani” jer izvornik *exegésato* može se prevesti i kao “objavi” i kao “obznani”. Bog se osobno utkao u naše čovječstvo i tako nam je dao novi način oblikovanja naših povijesti.

4. Povijest koja se obnavlja

Kristova povijest nije baština iz prošlosti; to je naša povijest, trajno aktualna. Ona nam pokazuje da je Bogu toliko stalo do čovjeka, našega tijela i naše povijesti da je postao čovjek, tijelo i povijest. Također nam govori da ne postoje beznačajne ili male ljudske priče. Nakon što je Bog postao povijest, svaka ljudska povijest u stanovitom je smislu Božja povijest. U povijesti svake

¹ Usp. Benedikt XVI., Enc. *Spe salvi*, 2: „kršćanska poruka nije bila samo 'informativnog' nego i 'performativnog' karaktera – ona je djelotvorna. To znači da evandjelje ne samo da obznanjuje stvari kojima čovjek obogaćuje svoje znanje već ono i djeluje na čovjeka i mijenja njegov život.“

osobe Otac ponovno vidi povijest svoga Sina koji je sišao na zemlju. Svaka ljudska povijest ima neuništivu vrijednost. Zato čovjek zaslužuje priče koje su na njegovoj visini, na očaravajućoj visini koja ostavlja bez daha na koju ga je Isus uzdigao.

„Vi ste – pisao je sveti Pavao – pismo Kristovo... napisano ne crnilom, nego Duhom Boga živoga; ne na pločama kamenim, nego na pločama od mesa, u srcima“ (2 Kor 3, 3). Duh Sveti, ljubav Božja, piše u nama. I dok u nama piše usađuje u nas dobrotu i stalno nas na to podsjeća. *Podsjećati* znači dovesti u srce (tal. “*ri-cordare*”, nap. pr.), “pisati” na srcu. Po Duhu Svetom svaka priča, čak i ona koja je pala u najveći zaborav, čak i ona koja izgleda kao da je pisana na najiskrivljenijim crtama, može pružiti nadahnuće, može se iznova roditi kao remek-djelo i postati dodatak Evandjelju. Poput Augustinovih *Ispovijesti*. Poput *Hodočasnikove ispovijesti* svetog Ignacija. Poput *Povijesti jedne duše* Terezije od Djeteta Isusa. Popu *Zaručnika*, poput *Braće Karamazov*. Poput nebrojenih drugih priča koje su na divan način oslikale susret između Božje slobode i čovjekove slobode. Svaki od nas zna različite priče koje imaju miris Evandjelja, koje svjedoče o ljubavi koja preobražava život. Te priče traže da ih se dijeli, prepričava i oživljava u svakom dobu, na svakom jeziku, svim sredstvima.

5. Povijest koja obnavlja nas

U svaku veliku priču ulazi naša vlastita priča. Dok čitamo Sveto pismo, zgode iz života svetaca, ali i one tekstove koji su uspjeli proniknuti čovjekov duh i pokazati njegovu ljepotu, Duh Sveti je slobodan pisati u

našemu srcu, obnavljajući u nama sjećanje na to tko smo u Božjim očima. Kad se sjetimo ljubavi koja nas je stvorila i spasila, kad ljubav postane dijelom naših svakodnevnih priča, kada svoje dane ispredamo nitima milosrđa, mi tada okrećemo drugu stranicu. Više nismo sputani sponama žaljenja i tuge, sponama nezdravog sjećanja koje nam zatvara srce, nego, otvarajući se drugima, otvaramo se samoj viziji velikog Pripovjedača. Pripovijedati Bogu našu priču nikad nije beskorisno, čak i kada kronika događaja ostaje nepromijenjena, značenje i perspektiva se mijenjaju. Ispričati našu priču Gospodinu znači ući u njegov pogled suosjećajne ljubavi prema nama i prema drugima. Njemu možemo pripovijedati priče koje živimo, njemu možemo donositi ljude i povjeravati situacije. S njim možemo ponovo povezati tkanje života, krpajući pukotine i rupe u njemu. Koliko nam je samo svima to potrebno!

Pogledom velikog Pripovjedača – jedinog koji ima neograničen pogled - približimo se potom protagonistima, našoj braći i sestrama, koji su s nama akteri današnje povijesti. Da, jer na pozornici svijeta nitko nije suvišan i svačija je priča otvorena mogućoj promjeni. Čak i kad pričamo o zlu možemo ostaviti prostora otkupljenju, možemo prepoznati usred zla također dinamizam dobrote i dati mu prostora.

Nije riječ, stoga, o tome da slijedimo logike onih koji se služe umijećem pričanja priča (*storytelling*) niti o tome da oglašavamo neku stvar ili sebe same nego da se spomenemo toga tko smo u Božjim očima, da svjedočimo ono što Duh piše u našim srcima i otkrivamo svakom pojedincu da njegova priča sadrži u

sebi divne i čudesne stvari. Da bismo mogli to učiniti povjerimo se ženi koja je u svome krilu istkala čovječstvo Božje i, govori nam Evanđelje, ispredala u sebi sve događaje iz svog života. Djeвица Marija je, naime, sve čuvala i o tome razmišljala u svome srcu (usp. Lk 2, 19). Zamolimo za pomoć nju, koja je znala krotkom snagom ljubavi razvezati čvorove života:

O Marijo, ženo i majko, u tvome se krilu istkala Božja Riječ. Ti si svojim životom pripovijedala veličanstvena Božja djela. Slušaj naše priče, pohrani ih u svome srcu i neka budu tvoje i one priče koje nitko ne želi čuti. Nauči nas prepoznati dobru nit koja se provlači kroz povijest. Svrni svoj pogled na zapetljane čvorove u koje se zapleo naš život paralizirajući naše sjećanje. Tvoje nježne ruke mogu razvezati svaki čvor. Ženo Duha, majko povjerenja, nadahnjui također nas. Pomozi nam istkati priče o miru, priče o budućnosti. I pokaži nam kako ih zajedno živjeti.

*Rim, pri Svetom Ivanu Lateranskom, 24. siječnja 2020.,
spomen svetog Franje Saleškog.*

Franjo

54. Svjetski dan sredstava društvenog priopćavanja

(Poticaji za Misno slavlje)

Uvod

Braćo i sestre!

Iskreno vas pozdravljam sve okupljene danas ovdje u povodu obilježavanja Svjetskog dana sredstava društvenog komuniciranja, jednostavnije rečeno dana medija. Drugi vatikanski sabor je preporučio u Dekretu o sredstvima društvenog priopćavanja „*Inter mirifica*“ iz 1963. da svaka biskupija godišnje slavi dan sredstava društvenog priopćavanja i ustanovljen je Svjetski dan tih sredstava. Cijela Crkva slavila je Prvi svjetski dan medija 1967. Budući kako je u našoj Crkvi u BiH mjesec svibanj prepun liturgijskih slavlja naši biskupi odlučili su na svojoj sjednici održanoj u Mostaru u ožujku 2003. da mi na području BK BiH slavimo taj dan zadnje nedjelje u mjesecu rujnu. Vijeće za sredstva društvenog priopćavanja BK BiH preporučilo je ove godine taj dan slaviti u ovoj župi. Svake godine Papa šalje poruku u povodu Svjetskog dana medija. Ove godine za 54. svjetski dan medija papa Franjo je poslao poruku s naslovom: »Da možeš pripovijedati svome sinu i svome unuku« (Izl 10, 2). Život postaje priča!

U ovoj Svetoj misi pomolit ćemo se za sve koji rade u katoličkim medijanima da budu odgovorni prenositelji evanđeoskih i kršćanskih poruka, i za sve koji rade na medijima da donose istinite i cjelovite informacije te za sve pokojne djelatnike medija.

Propovijed

Braćo i sestre. Bog nam je dao dar života preko naših dragih roditelja. U životu Bog nama daje puno različitih darova. Te darove trebamo primiti sa zahvalnošću te odgovorno i svjesno s Božjom pomoći razvijati. Jedan od velikih darova koje nam je Bog darova jest dar govora. Govor se ne smišlja. Ali on se i ne razvija sam od sebe. U početku su nama pomogli roditelji i najbliži, te poslije naši vršnjaci, učitelji, profesori i brojne druge važne osobe u našim životima. Bez drugih ne bismo razvili taj velik Božji dar. Bez drugih naš govor i sposobnost komuniciranja sveli bi se na neke neartikulirane zvuke. Možda kao kod ptica. Teško bi se mogli dobro izraziti i teško bi nas drugi mogli točno razumjeti. Dar govora razvio se u jezik kojim možemo izraziti svoje osjećaje, nade, radosti, boli, probleme... Bez jezika ne bi bilo razvoja, ne bi bilo znanosti, ni umjesnosti, ni kulture, a ni razvoja. Govor, zatim jezik omogućili su nam prenositi informacije, poruke i sadržaje. Jezik je sredstvo i odgoja i obrazovanja. U ovogodišnjoj Poruci za Svjetski dan medija Sveti otac Franjo je stavio u središte temu važnosti priče u životu ljudi. Pripovijedanje je čovjekova potreba. Kad želimo kazniti nekoga onda ga kažnjavamo šutnjom. U zatvoru kad žele kazniti nekoga težom kaznom stavljaju ga u samicu kako ne bi mogao razgovarati s drugima. U romanu Prokleta avlija je lijepo izražena potreba i važnost govora, važnost jezika, važnost razgovora. Glavni lik u romanu fra Petar se sjeća svoga strica fra Rafe koji je govorio kao bi nekako mogao bez kruha, ali bez razgovora ne može. U jednoj drugoj priči kćerka koja se sprema udati pita svoju bolesnu majsku za mišljenje o mladiću za kojeg odlazi. Majka joj reče

kako neće biti gladan kruha, ali hoće biti gladan dobre riječi i pogleda. Braćo i sestre, pisac želi preko ovih svojih likova reći koliko su važne priče-razgovor u životu nas ljudi. Sigurno se sjećamo svi prvih priča koje su nam roditelji pričali kao bismo brže usnuli.

Papa Franjo kaže kako su nam potrebne priče koje žele otkriti nam korijene i snagu kako bismo zajedno išli naprijed. Danas je svijet ispunjen brojnim informacijama i porukama. Nažalost, većina tih informacija i poruka je negativna. One stvaraju mentalni kaos koji se održava u svagdašnjem razgovoru i odnosima među ljudima i narodima. Ljudi imaju sve manje povjerenja u sebe i druge ljude. Te negativne informacije stvaraju negativan govor. Pokušajte danas pažljivo slušati svoje sugovornike i brojiti koliko su izrekli negativnih, a koliko pozitivnih rečenica. Suvremeni čovjek, postaje nesvjestan svoga negativizma u govoru.

Jedan čovjek je stalno psovao Boga. Opominjali u ga i molili najbliži članovi u obitelji da iskrojenu taj grijeh. Nije se ni trudio. Kad su došli prvi magnetofoni, jedan njegov susjed mladić snimio je njegov govor u kojem je bilo puno psovke. Sutradan kad je taj psovač došao u mladićevu kuću mladić je pustio njegov snimljeni govor. Taj čovjek kad je čuo i dobro razabrao da je to njegov govor i kako često u svom govoru vrijeđa Boga, pocrvenio je i pobjegao svojoj kući. Prvi put je sebe čuo i postao svjestan svoga govora. Nije više psovao.

Papa Franjo naglašava kako se u svijetu šalju priče koje potiču tri radnje: imati, posjedovati i konzumirati. Zatim veliki broj informacija i o nasilju. Kaže se kako djeca prije nego što pođu u školu vide preko novih

medija oko 8.000 ubojstava. Zacijelo, te negativne agresivne slike ostavljaju traga u duši, psihi i emocijama djece.

Svakako imamo i dobrih priča. Imamo velikih pisaca koji su nama ostavili brojne pripovijetke kao bismo učili razmišljati o sebi, o drugim osobama i o životu. Ostavili su nam brojne priče kao bismo gradili bolje razumjeli sebe i gradili bolje odnose u obitelji, susjedstvu i mjestu gdje živimo i radimo.

Sveti otac Franjo naziva Sveto pismo Pričom na pričama. Na neki način od samoga početka Sveto pismo nam pokazuje Boga Stvoritelja i Pripovjedača. Božja Riječ ima snagu stvaranja. Biblija je jedna velika Priča o odnosu Boga i čovjeka. Bog je stvorio čovjeka, ali nije ga ostavio sama. S njima želi prijateljevati. S prijateljem se razgovora. Bog želi razgovarati sa svojim prijateljem čovjekom. U Bibliji imamo preko 600 pitanja koja je Bog postavio čovjeku.

Papa je za ovogodišnju Poruku medijima uzeo misao iz Knjige Izlaska: „Gospodin otkriva Mojsiju značenje svih tih znakova: *'da možeš pripovijedati svome sinu i svome unuku što sam učinio Egipćanima i kakva sam znamenja izvodio među njima, kako biste znali da sam ja Jahve'* (Izl 10, 2). Iskustvo Izlaska uči nas da se znanje o Gospodinu prenosi poglavito pripovijedanjem, iz naraštaja u naraštaj, o njegovoj trajnoj prisutnosti. Bog života nam se objavljuje kroz priče o životu.“

Isus se najradije obraćao svojim sugovornicama u pričama, prisposobama. Evanđelisti su zapisali preko 40 prisposobi. To su priče koje govore više od samih

riječi. Spomenuo bih samo tri iz Lukina petnaestog poglavlja: Izgubljena ovca, Izgubljena drahma i Izgubljeni sin. Isusove prisposode potiču na rast, odgoj, odgovornost, zahvalnost, ljubav i milosrđe.

Papa Franjo nas poziva da tražimo dobre priče, da ih dijelimo, prepričavamo i oživljavamo u svakom dobu, na svakom jeziku i u svim sredstvima.

Kako bismo barem mi koji danas slavimo Svjetski dan medija poslušali Papinu poruku i stavili je u život, preporučam i molim da svaki od nas ovdje nazočnih pronađe tri dobre priče iz Svetog pisma ili književnosti i da ih prepričamo barem trima osobama i stavimo na društvene mreže kako bi došle do što većeg broja ljudi. Amen!

Molitva vjernika

Krist nam u svojim parabolama otkriva tajne Kraljevstva nebeskoga i tako nas potiče na jezgrovito obraćenje i život u vjeri. Uputimo mu svoje molitve kako bi naši životi bili autentične priče Njegove ljubavi prema svakom čovjeku i svemu stvorenom.

1. Usred konfuzije glasova i poruka kojima smo obasuti sa svih strana, samo nam Božja riječ pripovijeda o snazi i ljepoti ljubavi koja nas je kadra povezati i ujediniti u jedan Božji narod. Pomozi nam, Gospodine, svaki dan opet iznova slušati i iščitavati priču tvoje raspete i uskrslе ljubavi, molimo te...

2. Od samih početaka čovječanstva ljudska je priča izobličena o čemu svjedoči ne mali broj povijesnih situacija i priča u kojima se provlači i proklamira zlo. Gospodine, daj nam snage da se uhvatimo u koštac s teškim situacijama, mudrost da razaznajemo istinu od laži i ustrajnost da se borimo protiv zla vođeni snagom tvoje ljubavi, molimo te...

3. Tolike nas priče omamljuju uvjeravajući nas da, ako želimo biti sretni, trebamo stalno imati, posjedovati i konzumirati te gotovo da i nismo svjesni koliko postajemo pohlepni za tračevima i klevetama, koliko nasilja i neistina konzumiramo skupljajući i šireći neprovjerene informacije i lažne sadržaje. Podari nam, Gospodine, mudrosti i ustrajnosti da ne nasrćemo na druge porukama mržnje i klevete, nego da, vođeni Tvojom riječju, razlikujemo lažne od istinitih priča, molimo te.

4. Bože, svojom nas Riječju pozivaš na život u zajedništvu s tobom. Tako smo i mi pozvani svim ljudima prepričavati i propovijedati tvoju Radosnu vijest. Vodi nas svojim Duhom kako bismo cijeli svijet ispunili porukom tvoje ljubavi i spasenja, molimo te.

5. Krist se utjelovljenjem utkao u našu ljudsku povijest kako bi nam pokazao novi put tkanja vlastitih životnih priča. Pošalji nam Duha Svetoga koji će nas potaknuti da tu priču Božje ljubavi prema čovjeku dijelimo, prepričavamo i oživljavamo u svakom dobu, na svakom jeziku i u svim sredstvima društvene komunikacije, molimo te.

6. Daj da po zagovoru Blažene Djevice Marije koja je u svom srcu čuvala i prebivala događaje i mi uspijemo snagom ljubavi i poniznosti priznati svojim bližnjima kako je njihova životna priča ustrajne vjere i

rada vrijedan zalog bolje budućnosti za sve nas, molimo te.

7. Pomozi nam da svoja srca otvorimo Duhu Svetomu kako bismo s njim mogli pisati stranice života i svjedočiti neizmjerne darove kojima nas obasipaš, molimo te.

8. Ispričati našu priču Gospodinu znači ući u njegov pogled suosjećajne ljubavi prema nama i drugima. Pomozi nam, Gospodine, da se ne plašimo povjeriti svoje životne priče Tvojoj ljubavi i milosrđu u sakramentu Pomirenja, molimo te...

9. U ovo naše vrijeme prožetim strahom i pandemijom koronavirusa svakodnevno gledamo, čitamo i slušamo različite pa i kontradiktorne informacije i priče koje nam zamršuju i zamagljuju život. Za sve djelatnike u sredstvima društvenog priopćavanja da ih Ti Gospodine obaspeš svojom milošću kako bi uvijek širili svjetlo istine i pravde, molimo te...

10. Našoj pokojnoj braći i sestrama koje si s ovoga svijeta pozvao k sebi, a koji su za života vjerno i s pouzdanjem neumorno pripovijedali i živjeli tvoju Radosnu vijest spasenja, udijeli život vječni, molimo te...

Gospodine, u tišini srca najbolje čujemo što nam ti govoriš. Pomozi nam da Radosnu vijest o tvojim veličanstvenim djelima, milosrđu, vjernosti i ljubavi pronosimo svim ljudima žednima i gladnima tvoje istine, obnoviteljske ljubavi i ozdravljajuće prisutnosti. Po Kristu Gospodinu našem.

(Uvod i propovijed napisao fra Iko Skoko, a Molitvu vjernika sastavio fra Janko Ćuro)

U mass medijima Crkva nalazi uspješni oblik suvremene propovjedaonice

Ove se godine navršava 45 ljeta otkako je sveti papa Pavao VI. (1897. – 1978.) potpisao apostolsku pobudnicu *Evangelii Nuntiandi – Naviještanje evandjelja*. Prigoda je to osluhnuti poticaje koji se na osobit način tiču sredstava društvenih komunikacija.

Papa Pavao VI., krsnim imenom **Giovanni Battista Enrico Antonio Maria Montini**, na čelu Katoličke Crkve bio je od 21. lipnja 1963. do smrti 6. kolovoza 1978. Aktualni ga je rimski prvosvećenik Franjo 19. listopada 2014. proglasio blaženim, a 14. listopada 2018. i svetim.

Iako su ga suvremenici zbog njegova nastojanja da pomiri tzv. konzervativne i progresivne struje u Crkvi – pri čemu su ga okarakterizirali kolebljivim – nazvali *Papa amletico* (prema liku Hamleta), mnoge njegove riječi i prijedlozi mogu i današnjem vremenu zapravo biti jasni smjerokazi. Tako će ostati zabilježeno da je u jeku II. vatikanskog koncila, prije nego li će biti izabran za 262. nasljednika Sv. Petra, svećenstvu svoje Milanske nadbiskupije tumačiti: „Crkva također teži za svijetom, trudi se povezati s društvom... sudjelovanjem u dijalogu sa svijetom, tumačenjem potreba društva u kojem djeluje i vidi nevolje, bijedu, patnju, te nade i težnje što su u srcima ljudskim“ (*Vatican II by Those who where there*, ur. A. Stacpoolea, London, 1986., str. 142-143). Upravo će se to ocrtavati i u kasnijim njegovim istupima, a na osobit način u odnosu prema sredstvima društvenih priopćavanja.

„Putujući“ i „medijski“ Papa

Ostat će zabilježeno da je ovaj sveti Papa 2. travnja 1964. potpisao apostolsko pismo *In fructibus multis* kojim ustanovljuje Papinsku komisiju za društvene komunikacije.

Također, pod njegovim je pečatom 4. prosinca 1964. svjetlo dana ugledao dekret o sredstvima društvenih priopćavanja II. vatikanskog koncila – *Inter mirifica*, koji je i danas svojevrsni orijentir kada se govori o odnosu Crkve prema medijima masovnih komunikacija. Uz to, Pavao VI. je 1967. započeo praksu godišnjega obilježavanja Dana medija koju je predložio Drugi vatikanski koncil i prigodom čega rimski prvosvećenici odašilju javnosti svoju poruku.

Na svetkovinu Bezgrješnoga začeća Blažene Djevice Marije ovaj je prvi suvremeni „putujući“ Papa – jer je tijekom svoga pontifikata često putovao u različite krajeve svijeta – 8. prosinca 1975. potpisao apostolsku pobudnicu *Evangelii Nuntiandi* – *Naviještanje evanđelja* u kojoj govori o zahtjevima i zadaći evangeliziranja ljudi i kultura aktualnoga trenutka.

Plod 3. Općeg zasjedanja Sinode biskupa

U središtu promišljanja ove pobudnice jest, dakle, **evangelizacija**. To se iščitava i iz uvodnih riječi dokumenta: „NAVIJEŠTANJE EVANĐELJA ljudima našeg vremena, koji su puni nade a u isto vrijeme pritisnuti strahom i tjeskobom, nesumnjivo je služenje kršćanskoj zajednici, ali i svima ljudima“ (br. 1).

Dokument je zapravo plod 3. Općeg zasjedanja Sinode biskupa koja je bila posvećena „evangelizaciji u modernom svijetu“ a održana je od 27. rujna do 26. listopada 1974. U njezinu je radu sudjelovalo 209 sinodskih otaca, među kojima i tadašnji krakovski nadbiskup **Karol Wojtyła**.

Strukturalno gledano, *Evangelii Nuntiandi* je satkana kroz 82 točke te osim uvoda i zaključka ima sedam poglavlja naslovljenih: *Od Krista navjestitelja evanđelja k Crkvi navjestiteljici, Što znači naviještati evanđelje?, Sadržaj*

evangelizacije, Putovi evangelizacije, Kome je evanđelje namijenjeno?, Blagovjesnici, te Duh evangelizacije.

Evangeliziranje u civilizaciji slike

Pojašnjavajući što je to zapravo evangelizacija u pobudnici se ističe: „Kao srž i središte svoje Radosne vijesti Krist naviješta spasenje, taj veliki dar Božji koji je oslobođenje od svega što čovjeka tlači no koji je poglavito oslobođenje od grijeha i Zloga, u radosti što čovjek poznaje Boga i što On spoznaje čovjeka, što ga čovjek može vidjeti i njemu se predati“ (br. 9).

Zato se podsjeća da „zapovijed dana Dvanaestorici – 'Idite, navješćujte Radosnu vijest' – vrijedi tako, premda na drugi način, za sve kršćane“ (usp. br. 13). Odatle je onda naviještanje Evanđelja – vlastiti poziv Crkve i „njena najdublja raspoznajna crta“ (br. 14).

Nakon što je razložena važnost i nužnost evangelizacije, u četvrtom poglavlju ove apostolske pobudnice predloženi su putovi ostvarenja toga temeljnoga poslanja Crkve.

„Uvijek je suvremeno pitanje 'kako evangelizirati' jer se načini evangelizacije mijenjaju prema različitim okolnostima vremena, mjesta, kulture i tako su, na neki način, izazov našoj sposobnosti otkrivanja i prilagođavanja“, spominje se u broju 40.

Ova je rečenica zapravo misaona uvertira koja svoju podlogu nalazi u Papinoj poruci za 1. Svjetski dan medija 1967. u kojoj Pavao VI., uz ostalo, kaže: „'Možemo govoriti o pravoj društvenoj i kulturnoj preobrazbi, koja zahvaća također i vjerski život' (GS 4) i toj su preobrazbi sredstava društvene komunikacije dala vrijedan, a ponekad i presudni doprinos...“

Stoga već u br. 42 *Evangelii Nuntiandi* napominje: „Znademo i za misao mnogih psihologa i sociologa koji kažu da je suvremeni čovjek prešao iz civilizacije riječi koja je odsada nedjelotvorna i beskorisna, i da danas živi u civilizaciji slike. Svakako, te činjenice morale bi nas potaknuti da u prenošenju evanđeoske poruke koristimo suvremena sredstva koja su plod ove civilizacije.“

Trajni izazov

Spomenuvši izričito kao putove evangelizacije: svjedočanstvo života, živu riječ i homiliju, te katehizaciju odnosno vjeronauk, papa Pavao VI., prije nego li će navesti nužnost osobnoga dodira, ulogu sakramenata i pučke pobožnosti, upućuje na suvremene mass medije.

Tako u broju 45. kaže: „U našem stoljeću za koje je značajna upotreba tzv. mass medija ili sredstava društvenog priopćivanja, ni prvi navještaj, kateheza, ni daljnje produbljivanje vjere, kao što smo već istaknuli, ne smiju se lišiti tih sredstava.

U službi Evandjelja ona su kadra protegnuti gotovo u beskraj područje na kojem se sluša Božja Riječ te omogućuju da Radosna vijest dopre do milijuna osoba. Crkva bi se osjećala krivom pred Gospodinom kad ne bi upotrijebila ta moćna sredstva koja ljudski um svednevice čini još savršenijim. Pomoću njih ona poruku koju čuva 'propovijeda na krovovima'. U tim sredstvima ona nalazi uspješni oblik suvremene propovjedaonice. Zahvaljujući njima ona je u stanju govoriti masama.

Upotreba sredstava društvenog priopćivanja uza sve to za evangelizaciju predstavlja trajni izazov: evanđeoska poruka bi preko tih sredstava morala doprijeti do ljudskih množtava, ali opet tako da bude kadra taknuti savjest svakoga pojedinca, ući u srce svakoga kao da je on jedini, sa svime

što kao pojedinac ima najosobnije te polučiti pristanak i posve osobno zalaganje.“

Evangelizacija nije usamljeno djelovanje

U daljnjem tekstu pobudnice podsjeća se da je Crkva tijekom povijesti u procesu evangelizacije naroda nailazila na razne zaprjeke. „Dogada se i u naše dane da se navjestitelji Božje Riječi lišavaju svojih prava, da su progonjeni, ugroženi i uklanjani s jednoga jedinog razloga što propovijedaju Isusa Krista i njegovo Evanđelje. No Mi se nadamo da će unatoč tolikim žalosnim iskušenjima djelo tih apostola u svim dijelovima svijeta biti izvršeno“ (br. 50). Komunikološki kazano, recipijenti poruke radosne vijesti koje Pavao VI. detektira jesu – „zbog raskršćanjenih prilika u naše doba“ – i one osobe „koje su krštene ali žive mimo svakog kršćanskog života“, priprosti ljudi „koji imaju neku vjeru ali joj slabo poznaju temelje“, intelektualci „koji osjećaju potrebu da upoznaju Isusa Krista u svjetlu u kojem ga nisu primili kroz pouku u svome djetinjstvu“... (br. 52).

Očito je da isti zadatak Crkva ima i danas te je pri tome nužno imati na umu kako „evangeliziranje ni za koga nije nekakvo usamljeno djelovanje pojedinca nego je to duboko crkveni čin“ (br. 60). Odatle je jasno kako crkvena sredstva društvenih priopćavanja nisu nikakvi „neovisni mediji“ nego oni koji su temeljno u službi evangelizacije.

Zato snažno odjekuju riječi II. vatikanskoga sabora: „Neka se svi sinovi Crkve složno i po planu nastoje da se sredstva društvenoga priopćavanja bez oklijevanja i s najvećim marom prema potrebama vremena i prilika djelotvorno upotrijebe u mnogobrojnim djelima apostolata“ (IM, 13).

Pri tome valja voditi računa kako je u tom procesu nužno „bit evanđeoske poruke usvojiti i pretočiti je u govor koji ti ljudi razumiju“ (br. 63).

Na poseban način ova pobudnica ističe ulogu vjernika laika. „Vlastito polje njihova evangelizacijskog rada je veliki i složeni svijet politike, društvenog života, gospodarskih odnosa, ali i svijet kulture, znanosti, umjetnosti, međunarodnog života, sredstava društvenog priopćivanja, pa neke druge stvarnosti otvorene evangelizaciji kao što je ljubav, obitelj, odgoj djece i mladeži, stručni rad, ljudska patnja“ (br. 70).

Sve pak u evangelizacijskom poslanju mora voditi Duh Sveti, pa stoga Papa potiče sve „blagovjesnike da neprestance mole Duha Svetoga s vjerom i žarom te da se razborito prepuste da ih vodi on kao konačni nadahnitelj u njihovim planovima, u njihovim pothvatima, u njihovu evangelizacijskom djelovanju“ (br. 75).

Odatle navjestitelji, među koje spadaju i oni koji sredstvima društvenih priopćivanja posreduju radosnu vijest, trebaju biti: graditelji jedinstva, u službi istine, vođeni ljubavlju i s gorljivošću svetih.

Tu se zrcali ono što je već rečeno na Koncilu: „Majci Crkvi je poznato da ta sredstva, ako se ispravno upotrjebljavaju, pružaju efikasnu pomoć čovječanstvu, jer mnogo doprinose odmoru i naobrazbi i širenju i učvršćivanju Božjega kraljevstva“ (IM, 2). Dakle, mediji masovnih komunikacija i danas su dobri onoliko koliko su dobri oni koji njima upravljaju i koji se njima služe.

Piše: Josip Vajdner

Biskupska konferencija Bosne i Hercegovine

BiH - 71 000 Sarajevo, Kaptol 32,
tel/fax: +387 66 68 67
e-mail: bkbih@bih.net.ba
www.bkbih.ba